

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 -8611 610
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

25 Ocak 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

7/605
AK 10

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN EVRİM RIZVANOĞLU'NUN
TBMM 7/605 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş merkezli olan Hatay, Adıyaman, Kahramanmaraş, Osmaniye, Gaziantep, Şanlıurfa, Malatya, Diyarbakır, Adana, Kilis ve Elazığ illerimizi etkileyen deprem sonucunda yıkılan binaların enkaz kaldırma çalışmaları ve hasar almış binaların kontrollü yıkımı sonucunda ortaya çıkan atıklar büyük çevresel riskleri beraberinde getirmektedir. Söz konusu atıklara ilişkin tehditlerin başında bina yapımı sırasında kullanılan başta asbest olmak üzere kanserojen lifler ve toksik maddeler gelmektedir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından "kesin kanserojen" sınıflandırmasına dahil edilen asbeste kısa dönemli bir maruziyet bile büyük bir sağlık riski oluşturmaktadır. Ayrıca asbestli atıkların toprak ve suya karışması insan ve çevre sağlığı için tehlikelidir. Yaşanan deprem felaketi sonrasında yıkılan ve yıkılmak zorunda olan binalardaki asbest oranı bölgede yaşayan ve çalışan vatandaşlarımıza kısa ve uzun vadeli sağlık sorunları doğurma ihtimali bulunmaktadır.

Bu kapsamda:

1-Bakanlığınızın incelemelerine göre 6 Şubat 2023 tarihli depremler sonucunda ortaya çıkan asbestli atık miktarı ne kadardır?

2-18/03/2004 tarihli ve 25406 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nin, İkinci Bölümü'nün, 7. Maddesinin, "h" bendine göre afetlerde kurulması gereken "Kriz Masaları" kuruldu mu? Deprem Bölgesini kapsayan 11 ilimiz için "İl Afet Atık Yönetim Planları"nda öngörülen afet atığı kaldırma ve dökme yerleri, geçici depolama, tehlikeli atık bertarafı mahallerine dair öngörüler ile mevcut pratikler uyumlu mudur? Yıkıntı atıkları kaldırılmaya başlanmadan önce atıkların envanteri çıkarıldı mı ve kimyasal miktarları ile ilgili gerekli ölçümler yapıldı mı?

3-Yıkıntı atıkları kaldırılmaya başlanmadan önce, asbest riski detaylı analiz edildi mi? 25/01/2013 tarihli ve 28539 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmeliğine göre diğer yıkıntı atıklarından ayrıştırılması gereken asbest ayrıştırıldı mı?

4-Yıkıntı atıkları kaldırılırken gerek depremzede vatandaşlarımız gerek yüklenici firma çalışanları gerekse de bölgede asayişini sağlamak için görevlendirilen kolluk kuvvetleri adına, asbestin havaya ve suya karışması riskine dair maruziyeti en aza indirmek için nasıl önlemler alındı?

5-Enkaz kaldırma ve atık yönetimi süreçlerinde çalışanların asbest liflerinden korunması için FFP3 maske, tulum ve iş eldiveni kullanımı sağlandı mı? Gerekli denetimler yapıldı mı? Taşeron şirketlerin asbest bertarafı konusunda yeterliliği var mıdır?

6-Asbest içeren yıkıntılar nasıl bir alanda depolanmaktadır? Deprem bölgesindeki enkaz çalışmalarından alınan numunelerde varlığı kanıtlanan asbestin bertarafı için mevcut tesislerin gömü ve bertaraf kapasitesi yeterli midir? Deprem bölgesine asbest bertaraf tesisi kurulacak mıdır?

7-İçinde asbest bulunma ihtimali olan yıkıntı atıkları neden rastgele bir şekilde doğaya ve depremzede vatandaşlarımızın barınmaya çalıştıkları alanların yakınına bırakılmıştır?

8-Deprem sonrasında, asbest içeren malzemelerin yeraltı sularına sızması veya kirlenmesi gibi oluşabilecek acil durumlara karşı alınan tedbirler nelerdir? Asbestin yeraltı suyu sistemlerine uzun vadeli etkilerini değerlendirmek için araştırma ve izleme çalışmaları yapılmakta mıdır? Yeraltı suyu kaynaklarını korumak ve olası tehlikelere karşı önlem almak için ilgili kurumlarla işbirliği yapılmakta mıdır?

9-Deprem bölgesinde ilerleyen dönemde yıkılması planlanan binalardaki muhtemel asbestin ayrıştırılması, bertarafı ve depolanması için atık yönetim sürecine dair nasıl bir planlama yapılmıştır?

10-Depremden etkilenen bölgelerde asbeste maruz kalmanın uzun vadeli çevresel ve sağlık etkilerini değerlendirmek için sürekli sağlık takibi araştırma yapılmakta mıdır? Süreç ile ilgili bilime ve tekniğe uygun olarak yapılması gerekenler hakkında meslek odaları ve bilim insanları ile sürekli istişare süreci işletilmekte midir?

11-Bölgede yaşayan vatandaşlarımız, enkaz çalışması sürecinde bulunanlar ve yenileme çalışmaları için bölgede bulunan vatandaşlarımız da dahil olmak üzere genel kamuoyunda asbestin tehlikeleri, uygun taşıma teknikleri ve imha prosedürleri gibi önemli bilgiler hakkında farkındalık yaratmak için ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?

CEVAP

18/03/2004 tarihli ve 25406 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği 44üncü maddesinde **“Başta deprem olmak üzere doğal afetler sonucunda oluşan yıkıntı atıklarının yönetiminden, mahallin en büyük mülki amirinin başkanlığında oluşturulacak Kriz Merkezi sorumludur. Merkez, olası bir doğal afet durumunda oluşabilecek atık miktarı, bunların kaldırılması ve taşınması için gerekli araç-gereç ve ekipman ile bu atıkların depolanacağı uygun alanları bu Yönetmelikte belirtilen esaslara göre önceden tespit eder ve gereken hazırlıkları yapar... Doğal afetler sonucunda oluşan yıkıntı atıklarının taşınması ve depolanması faaliyetleri Kriz Merkezi tarafından yapılan planlamalar doğrultusunda, ilgili belediyenin sorumluluğunda belediye veya belediyenin yetkilerini devrettiği kişi ve kuruluşlar tarafından yürütülür.”** hükmü yer almakta olup buna göre; mahallin en büyük mülki amirinin başkanlığında yıkıntı atıklarının depolanacağı alan belirlenmektedir.

Bakanlığımızca yıkıntı atıklarının yönetiminin sağlandığı alanların tespitinde Üniversitelerin Çevre, Jeoloji, İnşaat, Maden ve Harita Mühendisliği bölümü öğretim üyelerinden oluşan akademik komisyon ve ilgili kurumlar ile koordinasyon içerisinde saha ve yerinde inceleme çalışmaları yürütülmüştür.

Bu alanlar belirlenirken, sahanın topoğrafyası ve jeolojisi dikkate alınmakta, tarım amaçlı kullanılan arazilerde, içme, sulama ve kullanma suları rezervuarlarında, taşkın riskinin yüksek olduğu yerlerde, yağmur sularının akışını engelleyecek vadilerde veya dere yataklarında, heyelan, çığ ve erozyon bölgelerinde, sulak alanlarda ve korunan alanlarda döküm sahası teşkil edilmemesine dikkat edilmektedir.

Geçici döküm alanlarında yıkıntı atıklarından kaynaklı asbest yönetimine dair Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile koordineli çalışmalar yürütülmektedir. Alanda asbest ölçümüne dair çalışmalar yapılmış olup tespiti halinde asbestli malzemenin bertarafı sağlanacaktır.